

Overdenking 20 juli 2008, 'Vuur'

*In de serie van vier zomerdiensten rond de vier elementen ging de vierde dienst over vuur. We zongen en lazen uit Psalm 84, 'Hoe brand ik van verlangen om / te komen in uw heiligdom', verder lazen we over Jezus in de tempel en een fragment van het Pinksterverhaal. Ik geef het gelezen deel van Psalm 84 hieronder, zie voor de andere lezingen (Lucas 2:41-49, Johannes 2:13-17 en Handelingen 2:1-4) de **orde van de dienst**. In de inleiding zei ik drie aspecten van vuur te willen noemen: het smeulende vuur, het oplaaiende vuur en het vuur dat nooit meer dooft.*

Psalm 84:9-11

*9 HEER, God van de hemelse machten, hoor mijn gebed,
luister naar mij, God van Jakob.*

*10 God, ons schild, zie naar ons om,
sla goedgunstig het oog op uw gezalfde.*

*11 Beter één dag in uw voorhoven
dan duizend dagen daarbuiten,
beter op de drempel van Gods huis
dan wonen in de tenten der goddelozen.*

Eén verlangen vult mijn wezen:
wat ik ben aan U te geven, Heer.
Onrust kent mijn hart en blijft verwachten,
totdat het verstilt in U.

Dat verlangen, die onrust, dat noem ik vandaag het smeulende vuur. Dat verlangen zijn uiteraard niet onze dagelijks wensen, alles wat we op dag willen en niet willen. Maar zoek het om te beginnen ook niet al te ver. Denk aan dat ene dat u altijd al hebt gewild, waarvan je weet: als dat aan de orde komt, dan leef ik op, dan leef ik echt, dan voel ik het vuur in me. Dat ene dat je totale leven kan beheersen, waarin je gehele leven aan de orde komt, waarbij al het andere bijzaak wordt. Een verlangen dat als een onrust door je leven gaat. Een reis maken, een hobby uitoefenen, een actie organiseren...

In de film die ik zag was het het verlangen van een man die dirigent werd. 'Muziek maken die de harten van mensen opent.' Toen hij vanwege zijn hartkwaal geen dirigent meer kon zijn ging hij in een klein dorpje wonen, waar hij gevraagd werd het kerkkoor te leiden. Na enige aarzeling deed hij het en voor het koortje kwam al zijn vuur terug, het ene verlangen, met muziek de harten van mensen openen, leidde hem.

Vaak is het even zoeken, naar dat ene verlangen. Die ene wens die nu bij u boven komt is er mogelijk de verpakking van. Misschien wilt u wel kunnen vliegen als een vogel, dat zal nooit lukken, maar het verlangen dat eronder zit kan een verlangen naar vrijheid zijn, om vrij te kunnen bewegen, zoals het bij u past. Het gaat ook niet om de vervulling van een of andere wens, maar om het verlangen dat daarin spreekt, om het vuur dat erin smeult. Dat smeulende vuur kan een levenlang met je meegaan in de vorm van onrust.

Vuur is kracht, is overweldigend, is verterend. Daar schrikken we voor terug, daar zijn we bang voor. Daarom is het een hele stap om je verlangen onder ogen te zien en eraan toe te geven, om het uit te spreken: dit is mijn verlangen. Maar ook op deze weg komt een engel ons tegemoet: wees niet bang, laat de angst je niet weerhouden en gevangen houden.

Ik lees hoe mensen hun verlangen uitspreken en vorm geven. Bij de dichter van Psalm 84, 'hoe brand ik van verlangen om / te komen in uw heiligdom'. En we zien hoe Jezus dat in praktijk brengt door in de tempel te zijn. Hier moest, hier wilde hij zijn, hier in het huis van God, op de heilige plaats.

Misschien is dat per definitie wel zo, dat je verlangen je in het heiligdom brengt, dat je verlangen de plaats waar je bent tot een heilige plaats maakt. In de Bijbel zijn vuur en heiligheid nauw met elkaar verweven en toen ik zocht naar verhalen waarin mensen hun verlangen volgden kwam ik bij deze verhalen die allemaal over de tempel gaan, over de heilige ruimte.

'Beter één dag in uw voorhoven / dan duizend dagen daarbuiten.' In mijn ogen gaat het niet over 'altijd in de kerk zitten' of 'een klooster ingaan', nee, het gaat over de nabijheid van de Heer, over het zoeken van de ruimte van de inspiratie, om jezelf daar te brengen. 'Eén verlangen vult mijn wezen: / wat ik ben aan U te geven, Heer'. Dat is de bodem van dat ene verlangen, van het smeulende vuur, het is de diepte ervan, de inhoud.

Dat herkennen en uitspreken is één stap, daarin leven, aan dat verlangen gehoor en vorm geven is een volgende stap. Jezus doet het door in de tempel te zijn, daar zijn vragen te stellen. Je ziet onmiddellijk hoe hij zich zo los maakt van zijn ouders, alle schepen achter zich verbrandt, in de ene gerichtheid, al het andere wordt relatief.

Van hieruit loopt er een rechte lijn naar zijn optreden in de tempel twintig jaar later. We zien het vuur oplaaien, als hij alles en iedereen wat niet in de tempel hoort er uit jaagt. Een verterend vuur, zeggen zijn leerlingen. Zo kan het smeulende vuur, dat als een verlangen, een onrust in ons leeft, oplaaien, in boosheid en woede, maar ook in betrokkenheid, in daden van recht, in actie voor vrede. Ik wil niet zoveel zeggen over dat oplaaiende vuur, dat komt als vanzelf. Wel wil ik hier opmerken dat het niet gezocht is. Het is geen 'try before you die', die ene wens die alsnog vervuld moet worden voor je dood gaat, het is niet het zoeken van bijzondere ervaringen, het is niet jezelf oppeppen tot bijzondere daden. Ik, u, ook wij als gemeente, hebben geen ander vuur dan dat smeulende vuur en het evangelie dat ik u vanmorgen verkondig is niet een oproep om vooral maar vurig te zijn. Onze enige zorg, voor zover het een zorg is, is het smeulende vuur, wat daarmee te doen, hoe dat te verzorgen.

In mijn jeugd jaren zongen we Psalm 84 met deze woorden: "k waar liever in mijns Bondsgods woning / een dorpelwachter, dan gewend / aan d'ijd'le vreugd' in 's bozen tent'. Woorden die me altijd een glimlach ontlokken, maar die me tegelijk raken, me ontroeren. Deze dichter weet waarvoor hij gaat en hij gaat die weg. Op het eerste gehoor, en misschien nog wel veel langer, denk je: die mens zal veel missen, hij heeft niet eens weet van datgene wat buiten zijn gezichtsveld gebeurt. Maar dat hij veel mist is een misverstand en dat weet hij. In 'mijns Bondsgods woning', in de ruimte van de God van liefde, recht en vrede, daar is alles, daar zal het hem en ons aan niets ontbreken. Moet je dan altijd maar in de tempel zijn, moet je dan altijd maar aan God denken, moet je dan altijd met geestelijke dingen bezig zijn? Ik mag toch ook aan mezelf denken, ik mag toch ook genieten van het goede van de aarde, er is toch meer in dit leven? Onzin, vlucht, afleiding. Buiten de tempel, buiten de lichtstraal van Gods aanwezigheid, buiten de inspiratie van de Geest, buiten het vuur, is er niets.

Buiten het heilige, het leven in de Geest, is niet het onheilige, waar je ook nog van alles te doen hebt, nee, daarbuiten is niets, geen bestaan, geen leven, geen wereld.

Hier, op de drempel van het heiligdom, hier is de volheid, hier is het allemaal.

'Als alles duister is, / ontsteek dan een lichtend vuur / dat nooit meer dooft.' We zingen het, we bidden het, weet wel wat je vraagt. Een vuur dat nooit meer dooft, dat vuur dooft inderdaad nooit meer. Het brandt altijd, enerzijds als de meegaande onrust in je, je vragen en je verlangen, anderzijds omdat God het steeds weer ontsteekt. Dat is het verhaal van Pinksteren. De suggestie kan zijn dat het vuur iets is in ons en van ons, tegelijk is het een vreemd vuur, vreemd aan ons leven, vreemd aan alles wat we meemaken, vreemd aan onze alledaagse reacties daarop. Daarom: het is, het wordt in ons ontstoken, van Godswege, door de Geest. Een vuur dat nooit meer dooft, want het is Gods vuur, dat altijd brandt. Ons vuur is Gods vuur, Gods vuur is ons vuur.

Geef toe aan dat vuur, geef je over aan dat vuur, leef en rust in dat vuur.

Voor minder gaan we niet.

En de engelen zingen je tegemoet.

(Muziek: het Gloria uit de Mis BWV 236 van J.S. Bach)

Jan de Korte